

Täysistunto

Torstai 23.3.2017 klo 15.59—18.27

2.3. Suullinen kysymys peruskoulun eriarvoistumiskehityksestä (Li Andersson vas)

Suullinen kysymys SKT 36/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Andersson.

Keskustelu

16.33 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Suomalaisen koulutusjärjestelmän ehdoton vahvuus on maailman huippuluokkaa oleva peruskoulu. Riippumatta siitä, onko putkimiehen vai professorin lapsi, on suomalainen peruskoulu taannut kaikille mahdollisuudet rakentaa itselleen tulevaisuuden. Mutta suomalainen peruskoulu on nyt eriarvoistumassa. Alueelliset erot ovat kasvaneet, sukupuolten väliset erot ovat kasvaneet, ja kaikista huolestuttavinta on se, että oppilaan perhetausta vaikuttaa aiempaa enemmän oppimistuloksiin. Tämän eriarvoistumiskehityksen pysäyttäminen on keskeisin koulutuspoliittinen tavoite tässä maassa tällä hetkellä. Arvoisa ministeri Grahn-Laasonen, miksi hallitus ei ole tehnyt mitään tämän eriarvoistumiskehityksen pysäyttämiseksi?

16.34 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä ja uskon, että koko eduskunta on samaa mieltä siitä, että peruskoulu ja sen tasa-arvon vaaliminen on meille ihan kansallinen elinehto ja tärkeä asia. Olemme nähneet tasa-arvoon liittyviä haasteita. Muun muassa oppimistulosvertailuissa nähdään, että meillä on syntynyt kolmentyyppisiä tasa-arvohaasteita peruskoulussa: Yksi liittyy sukupuolten väliseen tasa-arvoon, eli poikien oppimistulokset jäävät kauas tyttöjen tuloksista — huoli pojista. Toinen on alueiden väliset erot, jotka näkyivät nyt ensimmäistä kertaa viimeisimmässä Pisassa. Ja kolmas on sitten sosioekonomisen taustan vaikutus. Eli suomalainen peruskoulu tasasi lasten kotitaustasta johtuvia lähtökoh- taeroja ennen paremmin kuin tänä päivänä, ja se edellyttää meiltä sitä, että meidän pitää ryhtyä peruskoulun suhteen vieläkin kunnianhimoisempaan uudistustyöhön kuin mitä edellisten hallitusten aikana on tehty. Siitä syystä olen käynnistänyt sekä parlamentaarisen työn peruskouluvision rakentamiseksi että hyvin monta operatiivista toimenpidettä, joilla peruskoulua uudistetaan. [Puhemies koputtaa] Uudet opetussuunnitelmat ovat voimassa, ja lisäksi panostetaan muun muassa opettajankoulutukseen. [Puhemies: No niin!] — Kerron kohta mielelläni myöhemmin lisää.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

16.35 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri kuvasi hyvin ongelmaa, mutta jäin kyllä kaipaamaan vastauksia, mitä tulee näihin konkreettisiin toimenpiteisiin. [Ben Zyskowicz: Aika loppui kesken!]

Yksi tapa, millä voidaan puuttua tähän eriarvoistumiskehitykseen, on ryhmäkoot. Perusopetuksen ryhmäkoolla on suuri merkitys sille, miten hyvin opettajat pystyvät keskittymään omaan työhönsä ja miten hyvin he pystyvät huomioimaan oppilaiden yksilölliset tarpeet. Edellisen hallituskauden aikana opetusryhmien pienentämiseksi oli suunnattu erillinen valtionosuus. Tämä oli myöskin toimiva käytäntö: se näkyi opetusryhmien pienentymisenä. Vuodesta 2010 vuoteen 2013 opetusryhmien keskimääräinen koko laski ja suurten opetusryhmien osuus lähes puolittui. Tämä hallitus on leikannut tämän ylimääräisen valtionosuuden, ja se näkyy nyt siinä, että perusopetuksen ryhmäkoot ovat lähteneet kasvamaan. Arvoisa ministeri Grahn-Laasonen, olisiko syytä palauttaa tämä erillinen ryhmäkojen pienentämiseen tarkoitettu valtionosuus, [Puhemies koputtaa] kun edellinen hallituskausi osoitti, että se todellakin toimii?

16.36 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuri kysymys on perusrahoitus peruskoulun järjestämiseen. Edellinen hallitus leikkasi vahvasti kuntien valtionosuuksia eli heikensi sitä peruskoulun perusrahoitusta, [Välihuutoja vasemmalta] ja tämä hallitus teki päätöksen siitä, että perusopetuksen valtionosuuksia ei ole leikattu, elikkä huolehditaan siitä pohjasta. [Krista Kiuru: Ei pidä paikkaansa!] Lisäksi olemme huolehtineet toimillamme siitä, että kuntatalous kehittyy myönteisesti, jotta niillä tulevaisuuden sivistyskunnilla, joissa koulutus on suurin toimiala, olisi parhaat mahdolliset edellytykset perusopetuksen järjestämiseen tulevaisuudessa.

Mutta alueellisia eroja on, ja siksi tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä ja tarvitaan toimia peruskoulun tasa-arvon turvaamiseksi. Ja nyt niitä toimia tulee tässä pieni lista: Opetussuunnitelmat ovat iso uudistus, ja sen toimeenpanoon on panostettu. Meillä on muun muassa 60 miljoonaa euroa kohdentumassa opettajien täydennyskoulutukseen, koska se on sen laadun tae, ne meidän maailman parhaat opettajat, eli haluamme pitää opettajista ja heidän osaamisestaan kiinni, jotta meillä on maailman paras peruskoulu myöskin tulevaisuudessa. [Puhemies koputtaa] Samoin hallituksella on käytössään erillisrahoituksena tasa-arvoavustus, jolla [Puhemies: Aika on kyllä täynnä!] avustetaan nimenomaan heikoimpien alueiden kouluja.

16.37 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei kukaan tietysti sano, etteikö hallitus myöskin toimi tällä koulutuksen sektorilla ja kun puhutaan peruskoulusta, mutta tässä on lähes ero kuin yöllä ja päivällä. Tiedättekö, ministeri Grahn-Laasonen, miksi? Parhaimpana vuonna 83 miljoonaa euroa kohdennettiin tasa-arvotuloksiin, siis ryhmäkokojen pienentämiseen ja alueellisten erojen poistamiseen; nyt se osuus, minkä hallitus on jättänyt, on murto-osa tästä. Kun te olette puhuneet paljon arvovalinnoista, niin myöskin se on ollut hallituksen arvovalinta, ettei olla aidosti kiinnostuneita niistä pojista, jotka joutuvat olemaan isommissa ryhmissä kuin aikaisemmin, ja opettajalla ei ole aikaa riittävästi antaa tukea just niille, jotka sitä tukea tarvitsisivat. Aiotteko esittää nyt puolivälitarkistuksessa nimenomaan tähän tasa-arvoon ja eriarvoistumiskehityksen [Puhemies koputtaa] pysäyttämiseen lisämäärärahaa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

16.39 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan väistämättä nyt muistutettava entistä opetusministeri Gustafssonia, että teidän aikananne nimenomaan sitä perusrahoitusta peruskoulupalveluun, meidän kansalliseen ylpeytemme, leikattiin vahvasti. [Jukka Gustafssonin välihuuto — Hälinää — Puhemies koputtaa] Tämä hallitus nimenomaan teki sen päätöksen, että perusrahoitus turvataan, ja kuntatalous kehittyy tämän hallituksen monien toimien myötä myönteisesti. Se on sen koulutuksen kannalta se ihan keskeinen kysymys.

Ja toinen asia on sitten se kunnianhimoinen kehittäminen. Meidän pitää kehittää peruskoulua, jotta se pystyy elämään ajassa ja turvaamaan oppimistulokset tulevaisuudessa eli tekemään tämän käänteen siitä alaspäin viettävästä käyrästä kohti uutta nousua peruskoulun oppimistuloksissa ja myöskin tasa-arvossa. Siksi me panostamme nimenomaan siihen opetuksen kehittämiseen opettajien osaamiseen keskittyen, se on se painopiste numero yksi. Ja uudet opetussuunnitelmat ovat iso sisällöllinen uudistus, jonka myötä pyritään turvaamaan jokaiselle lapselle mahdollisuus yksilölliseen tukeen tarpeen mukaan. Ja erityisopetus on yksi kysymys, jota meidän täytyy asiantuntijoiden kanssa käydä läpi, koska siitä hyvin paljon kannetaan kyllä kentällä huolta, [Puhemies koputtaa] ja se tullaan tekemään.

16.40 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Peruskoulun tärkeimpänä tehtävänä on tukea lasta löytämään omat kykynsä, ja milloin peruskoulu tässä onnistuu, se on yksilöiden onnen ja kansakunnan taloudellisen menestyksen ehto. [Ben Zyskowitz: Hienosti sanottu!] Tosiasia on, että ryhmäkoot kasvavat, ja tosiasia on, että siitä kärsivät erityisesti ne lapset, joille keskittyminen isossa ryhmässä on hankalaa ja jotka eniten opettajan tukea tarvitsevat, ehkä sen takia, että kotoa ei niitä resursseja pystytä aivan niin paljon antamaan.

Opetusministeri on kiitettävästi kantanut huolta siitä eriarvoistumiskehityksestä, jonka näemme tilastoissa, mutta tarjoaa ratkaisuksi vain erilaisia laadullisia uudistuksia, lähinnä opettajien ammattitaitoon keskittyen. Uskotteko rehellisesti, ministeri Grahn-Laasonen, että ne riittävät kompensoimaan katoavia minuutteja ja neliöitä, ja uskovatko myös opettajat näin?

16.41 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarvitsemme hyvin monenlaisia erilaisia toimia. Minä luetteloin tässä muutamia, ja tärkeää on se työ, mitä parlamentaarisesti eli kaikkien eduskuntapuolueiden voimin tehdään peruskouluvision rakentamiseksi, ja sen lisäksi on sitten nämä mainitut operatiiviset toimet, joita tehdään. Ja asiantuntijat on laitettu töihin, elikkä tutkijat, parhaat peruskoulun tuntijat, asiantuntijat käyvät läpi niitä tekijöitä. Sitten on täysin erillisiä toimia, kuten vaikka se, että kun me kannamme huolta luonnontieteiden ja matematiikan osaamisen heikentymisestä, niin siihen on kohdistettu sitten erillisiä toimia ja erillisiä rahoitusta. Ja sitten opettajien osaamisesta meidän täytyy pitää kiinni, koska koko se suomalaisen peruskoulun menestystarina rakentuu sen varaan, että meillä on arvostetut, osaaavat, korkeasti koulutetut opettajat. He ovat se paras laadun tae, ja heihin pitää ehdottomasti panostaa.

Mutta sitten tietysti pitää myöskin kiinnittää huomiota siihen, että monet koulun ulkopuoliset ongelmat näkyvät nyt siellä kouluelämässä: siellä on yksinäisyyttä, kiusaamista, perheiden ongelmia. Myöskin näihin tarvitaan ratkaisuja, moniammatillista yhteistyötä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

jota tehdään nyt muun muassa ministeri Rehulan kanssa yhdessä: meillä on lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma, jossa pyritään saamaan ammattilaiset toimimaan perheiden parhaaksi, ja... [Puhemies koputtaa] — Mielelläni jatkaisin vieläkin, mutta aika loppuu.

Kysymyksen käsittely päättyi.